

Boekbespreking 4

Tirion's Grassengids, Baarn, 2002, 223 pag., € 29,95, ISBN 90-5210-467-0. — Bloemengidsen behandelen grasachtige planten stiefmoederlijk. Toch is er (daardoor?) een markt voor de assepoesters onder de planten, die dan in grassengidsjes worden tentoongesteld. '*Tirion's Grassengids*' is er zo-een, vertaald vanuit Kosmos' Naturführer '*Unsere Gräser*' van D. Aichele en H.-W. Schwegler (1965). Deze gids is eerst in Nederland uitgegeven als '*Thieme's Grassengids*' en nu dus opnieuw als '*Tirion's Grassengids*'. Jammer. Het oorspronkelijke Duitse gidsje was al geen sterk werk. Als de namen er niet bij zouden staan, zou ik heel veel soorten niet van de plaatjes herkend hebben door gebrek aan detail en scherpte. In taxonomisch en nomenclatorisch oogzicht was het Duitse werk al sterk verouderd bij de eerste publicatie; zo wordt *Carex otrubae* (= Valse voszegge) nog niet onderscheiden van *Carex vulpina* s. str. (= Voszegge); grofweg is het werk in deze opzichten meer dan 50 jaar verouderd.

De Nederlandse vertaler-bewerker maakt de grassengids echter tot een publicatie die afgeraden moeten worden voor gebruik vanwege de soms potsierlijk-slechte vertalingen en de talloze verkeerde namen. De uitgever had hier moeten ingrijpen. In zijn verantwoording zegt deze vertaler dat hij (o.a.) namen heeft ontleend aan de Beknopte Schoolfloora van Heukels & Wachter (1949). Zodoende haalt hij 'Scherpgras' uit de oude doos voor het genus *Koeleria*. Dat *Koeleria pyramidata* (= Breed fakkelgras) dan 'Glanzend scherpgras' zou moeten heten is apocrief. 'Weidebeemdgras' voor Veldbeemdgras (= *Poa pratensis*) en 'Gewoon beemdgras' voor Ruw beemdgras (= *Poa trivialis*) zijn voorbeelden van tientallen verzinsels van deze vertaler. Ik kan niet nalaten er nog enkele te noemen. Wat dacht u van 'Bloemzegge' voor Blaaszegge (= *Carex vesicaria*), 'Kamzegge' voor Tweerijige zegge (= *Carex disticha*), etc. Als er één soort is die langlevend is, is het wel *Eriophorum vaginatum* (= Eenarig wollegras), maar deze krijgt de naam 'Eénjarig wollegras', in de tekst, bij de plaat, en in de index. Irritant zijn de foutieve vertalingen van specifieke botanische termen. Dat Rispen-, Ährenrispen- en Ährengräser (pluim-, aarpluim- en aargrassen) onjuist vertaald zijn als 'Beemdgrassen', 'Arenbeemdgrassen' en 'Arengrassen' geeft al aan dat de vertaler-bewerker de Heukels & Wachter-flora niet gebruikt heeft, ook niet voor de Nederlandstalige terminologie voor de onderdelen van de grassenbloem: kelkafjes, onderste kroonkafje (lemma) en bovenste kroonkafje (palea); hier heten ze 'schutkafje' (Hüllspelze), 'dekkafje' (Deckspelze) en 'voorkafje' (Vorspelze). Gaat het hier nog om zuivere germanismen, wat te denken van de term 'opgeblazen draagbladeren' (= aufgeblasenen Schläuche)? De vakterm voor Schläuche is 'umtjes'.

Uiteraard kloppen de verspreidingsgegevens ook niet omdat ze niet of nauwelijks op Nederland betrekking hebben, of meer dan 50 jaar verouderd zijn. Zo zou de niet-inheemse soort Knikkend

parelgras (*Melica nutans*) “verspreid [...] tot algemeen” zijn, zou Dolik (*Lolium temulentum*; sinds 1950 uitgestorven) “zeldzaam” zijn, terwijl het in Nederland zeer explosief uitgebreide Straatliefdegras (‘Behaard liefdegras’ = *Eragrostis pilosa*) de omschrijving meekrijgt: “dringt langzaam vanuit het zuidwesten op”.

Wie het boek opent krijgt een dubbele pagina met illustraties te zien, die vol zit met fouten en merkwaardigheden. ‘Zachte haver’ is een curieuze vergissing, bedoeld is Haver (hier genoemd Cultuurhaver = *Avena sativa*). Wat ‘Baardtarwe’ precies is, wordt uit het boek niet duidelijk, en waarom Spelt de naam ‘Spelttarwe’ krijgt evenmin. De naam ‘Vierrijige gerst’ bij een sterk op een roggeaar lijkende bloeiwijze geeft nog eens de zwakte aan van dit boek: de naam bestaat niet, de tekening (bedoeld is Gerst = *Hordeum vulgare*) geeft geen verschil met die van Rogge.

Normaliter zou de Gorteria-redactie geen woord vuilmaken aan een dergelijke publicatie. Uitgeverij Tirion had echter een naam opgebouwd op het terrein van natuurboeken. Ze heeft zichzelf, maar vooral haar klanten, een slechte dienst bewezen met de (her)uitgave van dit veel te dure boek.

Ruud van der Meijden